

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston rajauksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston rajauksen muuttamisesta (HE 109/2018 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Johanna Korpi, ympäristöministeriö
- aluejohtaja Jyrki Tolonen, Metsähallitus
- kunnanjohtaja Viljo Pesonen, Sodankylän kunta

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetulla lailla on tarkoitus muuttaa Urho Kekkosen kansallispuiston rajausta. Rajausta muutettaisiin siten, että kansallispuistosta erotettaisiin Tankavaaran luontokeskuksen alue (9,3 hehtaaria) ja samalla kansallispuistoon liitettäisiin ns. Suomun Villen alue (198 hehtaaria).

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on erottaa Urho Kekkosen kansallispuiston alueesta Tankavaaran luontokeskuksen alue, sillä alueen käytön ja toiminnan kehittäminen ja laajentaminen sekä lisärakentaminen yritystoiminnan muodossa ei ole kansallispuiston rauhoitusmääräysten mukaan mahdollista. Alueen erottamisen vaikutusta pidetään vähäisenä, sillä tämä 9,3 hehtaarin suuruinen alue sijaitsee aivan kansallispuiston rajalla ja sisältää tie- ja kiinteistörasitteita. Samanaikaisesti kansallispuistoon esitetään liitettäväksi noin 198 hehtaarin suuruinen, jo valtion omistukses-

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2018 vp

sa ja Metsähallituksen taseessa oleva ns. Suomun Villen alue, joka maisemallisesti arvokkaana ja luontotyypeiltään monipuolisena harjualueena täydentää hyvin kansallispuiston luonnonarvoja. Erotettava alue jää edelleen osaksi Natura 2000 -verkostoa. Tehtyjen arviointien mukaan Tankavaaran alueen kehittämisen ei arvioida vaikeuttavan alueen suojelun toteuttamista jatkossa, sillä luontokeskuksen läheisyydessä ei ole havaittu luonto- tai lintudirektiivin mukaisesti suojeltuja lajeja.

Alueen erottamisen taustalla on se, että Tankavaaran luontokeskuksen kävijämäärä on ollut vähäinen jo pitkään eikä keinoja kävijämäärän kasvattamiseksi ole löydetty. Luontokeskus on myös peruskorjauksen tarpeessa. Metsähallitus katsoo, että niukkenevien resurssien johdosta se luopuu kiinteistöstä kokonaan ja keskittää luontokeskustoimintoja ja opastuspalveluita aluekokonaisuuden osalta Saariselälle. Valiokunta pitää tärkeänä, että rakennukset saadaan aluetta kehittävään käyttöön. Sodankylän kunta on alustavasti ilmaissut kiinnostuksensa rakennusten ostamiseksi ja vuokraamiseksi majoitus- ja ravintolapalvelujen tarjoamiseen. Jos hanke toteutuu ja tekee alueesta uudelleen matkailijoita kiinnostavan kohteen, se voisi tuoda uusia työpaikkoja myös tälle alueelle.

Valiokunta toteaa, että kansallispuistot ovat hyvin suosittuja retkeilykohteita. Vuonna 2017 kansallispuistokäynnit lisääntyivät 10 %, kun niiden määräksi arvioitiin 3,1 miljoonaa. Laajentunut kansallispuistoverkosto vaatii kehittämistä, mutta sen lisäksi puistojen rakenteita rasittaa korjausvelka, jonka Metsähallitus on selvityksessään arvioinut noin 44 miljoonan euron suuruiseksi. Valiokunta korostaa, että kansallispuistoverkostoa tulisi kokonaisuudessaan voida ylläpitää siten, että kävijöille voidaan tarjota riittävästi opastusta ja kulkukelpoisia reitistöjä suojaten samalla arvokasta luontoa kulumiselta. Erityisesti Etelä-Suomen kansallispuistoihin kohdistuva kiinnostus on niin suurta, että liikkumista tulisi ohjata maaston kulumisen estämiseksi suunnitelluille reiteille. On tärkeää, että puistoissa on myös sellaisia alueita, joihin retkeilijöitä ei ohjata.

Valtion panostukset kansallispuistoihin ja retkeilyalueisiin palautuvat yhteiskunnalle moninkertaisesti paikallisena yritystoimintana ja työpaikkoina. Valtio rahoittaa budjettivarojen kansallispuistojen ja retkeilyalueiden peruspalvelut. Elinkeinosektori luo lähialueille maksulliset matkailupalvelut. Keskimäärin kansallispuistoissa kävijöiden rahankäyttö tuo lähialueelle yli 10 euroa jokaista puiston retkeilypalveluihin ja luontokeskuksiin sijoitettua euroa kohti. Matkailualueilla sijaitsevilla kansallispuistoissa hyötysuhde on vielä tätä korkeampi.

Pääasiallisesti reitistöt palvelevat matkailijoita, jotka majoittuvat suurissa lomakeskuksissa ja tekevät päiväretkiä kansallispuistoihin. Erityisesti pidempiä vaelluksia tekevien retkeilijöiden kannalta kansallispuistojen autiotupaverkosto on olennaisen tärkeä, ja sillä on suuri merkitys myös retkeilijöiden turvallisuuden kannalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että autiotupaverkoston kattavuudesta ja kunnosta huolehditaan.

Valiokunta pitää resurssien kustannustehokkaan käytön kannalta perusteltuna Tankavaaran alueen erottamista kansallispuistosta. Metsähallituksen omistajapoliittisissa linjauksissa korostetaan toiminnan kehittämistä kysyntälähtöisesti siten, että alueiden hyvinvointivaikutukset kasvavat ja yrittäjille luodaan lisää liiketoimintamahdollisuuksia. Metsähallituksen ja ympäristöministeriön tulossopimuksessa (2018) yhtenä toimenpiteenä korostetaan edellytysten luomista luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle parantamalla käytön kannalta keskeisten luonnonsuoje-

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2018 vp

lu- ja retkeilyalueiden sekä historiakohteiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä sekä näiden alueiden taloudellisen merkityksen ja muiden hyötyjen seuraamista. Valiokunta korostaa, että kysyntälähtöisen kehittämisen rinnalla tulee samanaikaisesti pitää huolta myös syrjäisempien kansallispuistojen peruspalveluista sekä etsiä mahdollisuuksia tukea niitä muin mahdollisin keinoin. Valiokunta katsoo siten, että esimerkiksi erotettavalla alueella sijaitsevan rakennuksen myynnistä saatavat tulot tulisi kohdistaa Urho Kekkosen kansallispuiston kehittämiseen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ympäristövaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 109/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 4.10.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
varapuheenjohtaja Silvia Modig vas
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Sanna Marin sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Myller sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos